

Єфремова Н. Ф., кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та організації виробництва, Дніпровський державний технічний університет, м. Кам'янське, Україна

Коваленко О. В., кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та організації виробництва, Дніпровський державний технічний університет, м. Кам'янське, Україна

Присвітла О. В., кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та організації виробництва, Дніпровський державний технічний університет, м. Кам'янське, Україна

Соціально відповідальні інвестиції: сутність та напрями спрямування

У статті розглянуто наявні тлумачення сутності поняття «соціально відповідальні інвестиції». Наголошується, що двоїста природа соціально відповідального інвестування виявляється у процесі його використання, оскільки дає можливість одночасно задовольняти потреби і суспільного, і корпоративного секторів, сприяє гармонійному балансуванню між економічною ефективністю та соціальною справедливістю. Обґрунтовується, що в умовах загострення конкуренції на внутрішньому і зовнішньому ринках поглиблення глобалізаційних процесів, соціальний розвиток підприємства, реалізація соціальної функції набувають все більшого значення і стають вагомими чинниками забезпечення сталого економічного розвитку. Одним із напрямів реалізації соціальної функції бізнес-структур слід розглядати рівень їх корпоративної та соціальної відповідальності, об'єднуючим та інтегральним показником вимірювання якого може бути обсяг соціально відповідальних інвестицій. Виходячи з їх призначення, розглянуто спрямування використання універсальних, зовнішніх і внутрішніх видів соціально відповідальних інвестицій. Звертається увага на неможливість ототожнювання соціально відповідальних інвестицій із соціальними інвестиціями. Вони являють собою більш містке поняття, оскільки охоплюють усю сукупність додаткових витрат підприємств, спрямованих на задоволення розумних потреб усіх зацікавлених сторін. Наведено аналіз сучасного стану соціального відповідального інвестування в Україні, яке у порівнянні розвинутими країнами має переважно внутрішній характер спрямування. Стверджується, що національні бізнес-структури можуть активізувати свою діяльність не тільки у напрямі нарощування обсягів соціально відповідального інвестування, а також у напрямі використання у повній мірі усіх його видів.

Ключові слова: корпоративна соціальна відповідальність; соціальне інвестування; соціальні інвестиції; соціально відповідальні інвестиції.

Efremova Nina, PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Economics and Production Organization, Dnipro State Technical University, Kamianske, Ukraine

Kovalenko Elena, PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Economics and Production Organization, Dnipro State Technical University, Kamianske, Ukraine

Prysvitla Oksana, PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Economics and Production Organization, Dnipro State Technical University, Kamianske, Ukraine

Socially Responsible Investments: Essence and Directions

Abstract. *Introduction. The existent interpretation of essence idea (conception) of «socially responsible» investments are regarded in the article. It is marked that double nature of «socially responsible investing» is displayed in the process of its using as it gives the possibility to satisfy the new both public and corporative sectors simultaneously. Promotes harmonic balancing between economic effectiveness and social justice. It grounds that under the condition of great competition at the inside and outside markets, and strengthening the global processes of the social development of the enterprise and the realization of social function is more and more important and becomes a serious factor of providing a steady economic development. We should consider the level of corporative and social responsibility as one of the directions in realizing of social business structure functions which unite and integrate the index of measuring that is the size of socially responsible investments.*

Purpose. *Following of their tending, directing of using universal outside and inside kinds of socially responsible investments was considered. The attention is paid to the impossibility of socially responsible investments identifying with social investments. They mean more capacious notion, as they take in all amount of additional enterprise expenses directed to satisfy reasonable needs of interested in it sides.*

Results. *Besides, it is given the analysis of present state of socially responsible investments in Ukraine, which else is compared with the developed countries and has preference the inner character of directing. Namely they, according to their*

volume exceed the size of home enterprises on universal investments and the investments of outside direction, though namely they relates to the highest level of socially responsible investments.

Conclusions. *It is confirmed that basing on the experient of the developed countries, national business structures have to do and may activised their activity not only in the direction of increasing the volume of socially responsible investments, but also in the direction of using fully all these kinds.*

Keywords: *the corporative social responsibility; social investing; social investments and socially responsible investments.*

JEL classification: *E 62, G 11, G 32.*

Постановка проблеми. Сучасні умови ведення бізнесу, його глобалізація, трансформація індустріального суспільства в постіндустріальне посилюють значення соціальної складової в системі відповідального управління господарюючими суб'єктами. Тому соціально відповідальне інвестування поступово стає важливим напрямом реалізації корпоративної соціальної відповідальності у всіх своїх проявах і спрямуваннях. З цього приводу актуалізується питання щодо визначення сутності соціально відповідальних інвестицій, їх структури та впливу на досягнення не тільки економічного, а й корисного соціального ефекту в майбутньому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Соціально відповідальному інвестуванню присвячено багато робіт іноземних вчених. Останнім часом це питання почало набувати широкого висвітлення у наукових працях багатьох вітчизняних вчених. Заслужують на увагу наукові праці: С. Бондур, Д. Баюри, Г. Герасименко, Н. Колот, О. Грішньої, Д. Дяковського, Г. Лишук, Н. Орлової, Н. Притуляка, С. Сардак, Л. Шевчук та інших. Втім, не існує спільної позиції серед науковців щодо трактування змісту поняття «соціально відповідальної інвестиції». Значна кількість бізнес-структур в країні не в повній мірі усвідомлюють їх значення не лише для успішного соціально економічного розвитку суспільства цілому, а й, зокрема, для бізнесу.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є дослідження природи соціального інвестування як вищої форми прояву корпоративної соціальної відповідальності, розкриття сутності поняття «соціально відповідальні інвестиції», аналіз їх структури та напрямів спрямування, характеристика сучасних тенденцій у розвитку соціально відповідального інвестування в розвинутих країнах й Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Функціонування вітчизняних підприємств в умовах, коли відбуваються суттєві якісні зміни в усіх сферах життєдіяльності й суспільства і кожного господарюючого суб'єкта характеризуються динамічними змінами. Зокрема, за останні десятиліття докорінно змінився інститут підприємства: функції, роль у суспільстві та економіці загалом, фактори, що визначають модель його ефективного розвитку, а також імпульси до подальших перспектив [8, с.104].

Розвиток підприємства може характеризуватися різними поняттями: «технічний розвиток» підприємства», «організаційний розвиток підпри-

ємства», «інноваційний розвиток підприємства», «економічний розвиток підприємства», «соціальний розвиток підприємства» тощо.

До недавнього часу в багатьох наукових працях переважала думка, що в умовах ринкової економіки пріоритетними є економічний розвиток підприємства, бо саме в ньому відображається мета підприємства і саме він є джерелом його існування і відтворення [13, с. 122]. На наше глибоке переконання, така позиція не в повній мірі відображає сучасні реалії щодо ефективного функціонування підприємств, їх подальшого динамічного розвитку.

Практика підприємницької діяльності відомих компаній світу, з яких тільки третина залишається ефективною в довгостроковій перспективі, переконує, що для забезпечення стабільного успіху вже не достатньо орієнтуватися суто на досягнення високих фінансових результатів. Обставини, в яких стабільність і ринкове лідерство є надто хиткими, вимагають переосмислення точок опори – фінансово-економічної конструкції бізнесу, створення умов для його тривалого розвитку [10, с. 65].

У розвинутих країнах світу формують сприйняття бізнесу не лише з точки зору його прибутковості, а й ціни та наслідків отримання прибутку, тому до ринкового механізму функціонування підприємств включається соціальна та екологічна функції, що знаходять реальне відображення в їх ринковій вартості.

Сучасні реалії свідчать, що для забезпечення функціонування бізнесу, реалізація його соціальної функції, його соціальна відповідальність мають не менше значення, ніж розвинута інфраструктура, політична стабільність та втілення в життя проектів інноваційного розвитку.

Динамічний розвиток ХХ ст. на основі науково-технічного прогресу та проблеми економічного зростання, які виникли у другій половині століття, привернули увагу до людини. Було визначено, що освітній, інтелектуальний, творчий потенціал людини виступає не тільки могутнім чинником економічного зростання, але й джерелом доходів населення, підприємств, держави [6, с.14].

У березні 1995 р. у Копенгагені на Всесвітній зустрічі на найвищому рівні в інтересах соціального розвитку глави держав прийняли Декларацію про соціальний розвиток, в якій проголосили, що «...і в економічному і в соціальному розумінні найпродуктивнішою є та політика і ті капіталовкладення, які дають людям змогу

максимальною мірою реалізувати свій потенціал ресурсів і можливостей» [5, с. 2].

Для досягнення сталого економічного розвитку бізнес повинен прийняти ціль, яка включає не тільки економічні аспекти діяльності фірми, а й соціальні та екологічні [9, с.162].

Стає очевидним, що бізнесу в умовах поширення глобалізації, загострення конкуренції необхідно знайти золоту середину між своїми економічними й соціальними цілями та намагатися їх поєднати й створити таку корпоративну культуру, щоб через більш економічні здобутки сприяти розвитку соціальних програм [7, с. 91]. Масштабні зарубіжні дослідження засвідчують, що соціально орієнтований бізнес – перспективний, трендовий напрям діяльності, він демонструє найбільші темпи розвитку та є втричі успішнішим, ніж його традиційний вид, представники якого прагнуть лише отримати миттєвий прибуток [10, с. 65].

Соціально орієнтований бізнес діє таким чином, що економічна, соціальна та екологічна складова його діяльності стають тісно пов'язані.

Безперечно, що об'єднуючим та інтегрованим показником вимірювання та оцінювання рівня корпоративної соціальної відповідальності бізнесу може бути обсяг соціальних інвестицій [1, с. 213].

Соціально відповідальне інвестування є порівняно новим, але динамічним явищем. Термін «соціально відповідальне інвестування», що виник у США в 1970 рр. найчастіше застосовують як загальну назву різноманітних практик вкладення коштів з метою досягнення позитивного соціального ефекту. Він також може стосуватися вкладень в інноваційні підприємства, які розвивають енергоефективні та екологічно чисті технології, інвестиції у регіональний розвиток, або навіть внутрішньо корпоративних вкладень (наприклад, підвищення кваліфікації персоналу) або уникнення вкладень у певні інститути. Тобто розуміння соціального ефекту є досить широким. Отже, як стверджує Д. Дяковський, «...соціально-відповідальне інвестування може розглядатися як процес прийняття рішень, які крім фінансового результату враховують економічні, етичні й соціальні наслідки інвестицій» [4, с. 63].

Актуалізується визначення соціального інвестування бізнесу як ресурсів (матеріальних, технологічних, управлінських або інших) та фінансових засобів компаній, що спрямовуються за рішенням керівництва на реалізацію соціальних програм, розроблених із врахуванням інтересів основних внутрішніх і зовнішніх зацікавлених сторін у припущенні, що в стратегічному відношенні компанія отримує певний соціальний і економічний ефект [2, с.130].

Серед різноманіття наявних у науковій літературі тлумачень щодо сутності поняття «соціально відповідальне інвестування» найбільш повно розкриває його зміст, надає ознаки його класифікації і характеризує види Н. М. Притуляк. На його розуміння, по-перше, соціально відповідальні інвестиції не слід

отожднювати із соціальними інвестиціями. Вони є більш містким поняттям, оскільки охоплюють не тільки фінансову участь в окремих проектах з охорони здоров'я, збереження навколишнього середовища або розвитку регіону, а й усю сукупність додаткових витрат компаній, пов'язаних із регулярним вжиттям заходів, котрі передбачають урахування наслідків її діяльності, запобігають недобросовісній бізнес-практиці (з порушенням етичних норм), спрямовані на задоволення розумних потреб усіх зацікавлених сторін [10, с. 67].

Соціально відповідальне інвестування має двоїсту природу оскільки дає можливість одночасно задовольняти потреби й суспільного і корпоративного секторів, сприяє гармонійному балансуванню між економічною ефективністю та соціальною справедливістю. Слушним є визначення соціально відповідального інвестування як процесу інтеграції корпоративних цінностей і суспільних потреб з інвестиційними рішеннями [14].

У сучасному вигляді соціально-відповідальне інвестування почало формуватися у другій половині ХХ століття й у теперішній час найбільший ринок соціально відповідальних інвестицій функціонує у США, які, крім абсолютного виміру, є лідерами за динамікою зростання. Так, з 1995 р. по 2012 р. обсяг SRI у США збільшився на 486% до 3,34 трлн дол., натомість загальний обсяг інвестицій під професійним управлінням зріс із 7,0 до 33,3 трлн дол. (376%) [15]. Що стосується SRI, то його показник з 2012 р. до початку 2014 р. зріс від 3,34 трлн дол. до 6,57 трлн дол. (на 76%) [16].

Віхою для розвитку соціального-відповідального інвестування стало набуття чинності у 2000 р. глобального договору ООН, який виник як міжнародна ініціатива підвищення соціальної відповідальності бізнесу, дотримання корпоративних прав людини й екологічних норм [4, с. 64].

В Україні розвиток соціальної відповідальності бізнесу консолідувався навколо міжнародних організацій та проектів, зокрема, представництва ООН в Україні, яке у 2006 р. започаткувало та підтримувало діяльність української мережі глобального договору ООН, що охоплює понад 140 організацій. Близько 100 вітчизняних компаній декларують власну соціальну відповідальність, водночас лише 13 з них публікують відповідні звіти й 24 компанії на корпоративних веб-сайтах в окремих категоріях соціальної відповідальності бізнесу [11]. В Україні все ще відсутні фахові бізнес-асоціації з соціальної відповідальності бізнесу, створені та керовані виключно на прозорих та загальноприйнятих умовах, що було характерним етапом розвитку корпоративної соціальної відповідальності в інших європейських країнах [2, с. 131].

Важливе значення щодо оцінки стану корпоративної соціальної відповідальності бізнес-структур, тенденцій його розвитку має змістовний аналіз соціально відповідальних інвестицій: їх обсяг, розподіл між видами та їх характеристика.

За своїм призначенням соціально відповідальні інвестиції підприємств можуть мати універсальний, зовнішній та внутрішній характер. Універсальні інвестиції стосуються вкладень у поширення добросовісної ділової практики та етики ведення бізнесу.

Зовнішні соціально відповідальні інвестиції спрямовуються на фінансування природоохоронної діяльності, на розвиток місцевих громад, ресурсозбереження, підтримку соціально незахищених верст населення, талановитої молоді, розвиток інститутів культури, мистецтва та спорту, соціальної інфраструктури, реалізацію освітніх проектів і громадських ініціатив.

Внутрішні соціально відповідальні інвестиції, в першу чергу, спрямовуються на реалізацію соціально орієнтованих програм і проектів розвитку корпоративного середовища, на поліпшення життя співробітників компаній.

В Україні на нинішньому етапі розвитку соціально відповідального інвестування інвестиції більшою мірою спрямовуються на реалізацію внутрішніх програм, фінансування яких значно перевищує по загальному обсягу інші види соціально відповідального інвестування.

Дослідження, проведене під егідою ООН серед українських компаній, свідчить, що найпоширенішим проявом корпоративної соціальної відповідальності серед підприємців є: ведення програм поліпшення умов праці (65,5% респондентів); навчання та розвиток персоналу (63,3%); благодійність (55,5%); етика та відповідальна політика щодо споживачів (49,5%); участь у розвитку регіонів, де веде діяльність компанія (32,5%); впровадження екологічних стандартів (29,8%); політика етичного ставлення до акціонерів (20,8%); відкритість і прозорість звітності про фінансову та виробничу діяльність компаній (18,7%) [12, с. 344].

У більшості вітчизняних компаній перші місця в рейтингу цінностей посідають наступні позиції: орієнтованість на клієнта, команда, професіоналізм, відповідальність та якість, проте головними цінностями міжнародних компаній виступають такі пріоритети, як піклування про всіх зацікавлених учасників ринку, соціальна відповідальність та довкілля, а домінуючою цінністю працівників визнається розвиток особистості.

Важливим аргументом на користь соціально відповідального інвестування для всіх без винятку господарюючих суб'єктів є те, що вони дають можливість забезпечувати віддачу на вкладений капітал у вигляді засобів нематеріальної природи, які, утворюючи зворотній потік найцінніших ресурсів, надходять до компанії, формуючи та нарощуючи основний компонент її інтелектуального капіталу – людський капітал (у вигляді підвищення рівня фахових знань, якості життя працівників, розвитку інтелектуальних здібностей і професійної майстерності). Інвестиції в організаційний капітал

мають за мету формування позитивної корпоративної культури, забезпечення сприятливих взаємин у колективі, створення творчої атмосфери, поліпшення результатів науково-дослідної діяльності [10, с. 71].

До мотивів, які спонукають компанії до активних заходів щодо формування й нарощування обсягу соціально відповідальних інвестицій й посилення своєї внутрішньої соціальної відповідальності слід віднести:

- гарантоване покращення показників продуктивності праці;
- розвиток персоналу компаній, що сприяє уникненню значної плінності кадрів, а також дає змогу залучати найбільш компетентних спеціалістів на ринку;
- у довгостроковому періоді забезпечується стабільний розвиток компанії;
- організація отримує податкові пільги, а також змогу залучати додаткові інвестиції;
- формується гудвіл компанії через розгляд її діяльності у засобах масової інформації;
- проводиться додаткова реклама товару чи послуги, що надається компанією [12, с. 343].

На думку експертів комітету з корпоративної соціальної відповідальності Європейської Бізнес Асоціації, зміст програм внутрішньої корпоративної соціальної відповідальності за рахунок соціально відповідальних інвестицій має передбачати такі напрями заходів:

- заохочення та компенсації для працівників;
- навчання та розвиток персоналу через різноманітні форми корпоративного навчання;
- чіткі та зрозумілі мотиваційні схеми та кар'єрне зростання;
- гранти, науково-прикладні розробки;
- етичне ведення бізнесу;
- прозора звітність, як фінансова, так і соціальна [12, с. 344].

Реалізація цих заходів дає можливість істотно підвищити керованість бізнесу, його конкурентоспроможність, ринкову вартість і дохідність, а також відкриває перспективи для його динамічного зростання і розвитку.

Враховуючи зазначений факт, американські компанії ще десятиліття тому тільки на навчання своїх працівників витрачали 5-7 % фонду заробітної плати, вважаючи це одним із найбільш вигідних вкладень капіталу [6, с.238].

Дієвість і ефективність внутрішніх соціально відповідальних інвестицій в тому, що їх наявність сприяє й суттєвим якісним змінам у системі трудових відносин на всіх трьох рівнях: особистісному, мікро- та макрорівнях. Якщо на особистісному рівні використовуються індивідуальні трудові відносини, то на мікро- і макрорівнях – колективні. І як наслідок відбувається позитивний вплив і результати, і на розвиток як економічної, так і соціальної життєдіяльності й господарюючого суб'єкта і країни в цілому.

Зростання якості трудового життя є логічним наслідком економічного розвитку. Вдосконалення техніки й технології, підвищення продуктивності праці, розвиток організації та управління виробництвом, збільшення частки творчої компоненти стають дієвими чинниками покращення якості трудового життя. Водночас, діє і зворотний зв'язок: висока якість трудового життя впливає на перераховані вище прогресивні процеси на підприємстві, підвищуючи його ефективність і забезпечуючи конкурентоспроможність [3, с. 16].

Для суспільства і країни динамічні позитивні зміни у трудовому житті значно прискорюють процес модернізації національної економіки на шляху інноваційних перетворень та її інтеграцію у світову економічну спільноту.

Зовнішні соціально відповідальні інвестиції, як підтверджує практика багатьох зарубіжних компаній, спрямовуються на формування клієнтського капіталу – капіталу у вигляді взаємовідносин зі споживачем, постачальниками, кредиторами та інвесторами, просування бренду, поліпшення іміджу компанії, лояльності її стейкхолдерів, на формування соціального капіталу у формі посилення екологічної безпеки виробництва, позитивного впливу на соціальні процеси [10, с. 71]. Ці інвестиції відносяться до вищого рівня соціально відповідального інвестування.

Сучасні тенденції у розвитку соціально відповідального інвестування, які діють у розвинутих країнах, почали поступово реалізуватися й в Україні. Країна, без сумніву, має змогу скористатися досвідом зарубіжних корпорацій і значно скоротити час для втілення в діяльність вітчизняних бізнес-структур притаманні їм види соціально відповідального інвестування. Це матиме такі позитивні наслідки для економіки країни: врахування соціальних, етичних та екологічних ефектів; сприяння соціальній безконфліктності проектів; полегшення їх реалізації. Прозорість бізнесу та відповідність сучасним стандартам інвестування сприятиме зацікавленості

іноземних інвесторів у вітчизняних інструментах, з'явиться додатковий попит, що сприятиме їхній капіталізації [4, с.67]. У поширенні обсягу соціально відповідального інвестування у різноманітних його видах і напрямках має бути зацікавлений не тільки бізнес, а й держава і все суспільство.

Висновки. В Україні в умовах подальшої трансформації ринкових відносин, розвитку підприємництва, поглиблення процесів глобалізації й загострення конкуренції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках соціально відповідальне інвестування має набувати все більшого поширення. Вітчизняні бізнес-структури повинні усвідомити, що на сучасному етапі розвитку суспільства соціально відповідальне інвестування як цілеспрямоване вкладення ресурсів у розв'язання соціальних проблем, є запорукою забезпечення сталого динамічного розвитку, зростання конкурентних переваг.

Головне, що від обсягу соціально відповідальних інвестицій, їх видів та напрямів спрямування залежить можливість реалізації підприємствами притаманної їм соціальної функції, участь у досягненні суттєвих якісних змін і соціальної життєдіяльності всього суспільства.

Відносно видів соціально відповідальних інвестицій (внутрішніх, зовнішніх та універсальних) на вітчизняних підприємствах дотепер надають перевагу соціально відповідальним інвестиціям, спрямованим на реалізацію внутрішніх програм розвитку корпоративного середовища. Зовнішній вид соціально відповідального інвестування, який вважається вищим рівнем корпоративної соціальної відповідальності, досі не знайшов значного поширення серед наших бізнес-структур, тому перед ними неодмінно постає завдання прискорення втілення у практику своєї діяльності програм щодо спрямування соціально відповідальних інвестицій у всі їх види, що дасть можливість у повній мірі реалізувати корпоративну соціальну відповідальність й сприяти тим самим процесу трансформаційних перетворень у соціальній сфері діяльності підприємства.

Література:

1. Баяра Д. О. Соціальне інвестування як вищий рівень корпоративної соціальної відповідальності. *Теоретичні та прикладні питання економіки*. 2011. Вип. 24. С. 212-218.
2. Герасимов Г. В. Соціальні інвестиції підприємств: проблеми та перспективи розвитку в Україні. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2010. №6. Т.2. С. 130-133.
3. Грішнова О. А., Міщук Г. Ю., Олійник О. О. Соціальна відповідальність у трудових відносинах: теорія, практика, регулювання ризиків : монографія. Рівне : НУВГП, 2014. 216 с.
4. Дяківський Д. А. Соціально відповідальні інвестиції як перспективний напрям інвестиційної діяльності: сутність та тенденції. *Наукові записки НАУКМА. Економічні науки*. 2016. Том 185. С. 62-68.
5. Копенгагенская декларация о социальном развитии. Принята Всемирной встречей на высшем уровне в интересах социального развития, Копенгаген, 6–12 марта 1995 года. URL: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/copdecl.shtml.
6. Новікова О. Ф., Амоша Р. І., Антонюк В. П. Людський потенціал: механізм збереження та розвитку : монографія // НАН України. Ін-т економіки промисловості. Донецьк. 2008. 468 с.
7. Лазаренко Л. В. Корпоративна соціальна відповідальність як інноваційна стратегія бізнесу. *Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Сер. : Економіка і менеджмент*. 2013. №1. С.89-96.

8. Мороз О. В., Карачина Н. П. Фінансовий критерій формування моделей економічної поведінки підприємств. *Фінанси України*. 2012. №6. С. 104-113.
9. Орлова Н. В. Концептуальные основы социальной ответственности бизнеса. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2015. №14. Вип.3 (31). С. 145-168.
10. Прутуляк Н. М. Соціальне інвестування як форма реалізації корпоративної відповідальності. *Фінанси України*. 2018. №8. С. 63-74.
11. Результати першого етапу дослідження «Бізнес, керований цінностями», що проведене Львівською бізнес-школою при УКУ. URL: http://svb.org.ua/sites/default/files/values_research_results.pdf.
12. Сардак С. Е., Гасленко К. С. Внутрішня корпоративна соціальна відповідальність: теорія та практичні аспекти. *Економіка та суспільство*. URL: <http://www.economyandsociety.in.ua/journal-12/19-stati-12/1333-sardak-s-e-gaslenko-k-s>.
13. Турило А. М., Святенко С. В. Теоретико-методологічні основи фінансово-економічного розвитку підприємства. *Фінанси України*. 2010. №2. С. 120-126.
14. Introduction to Socially Responsible Investing (SRI). The Sustainable Business Case Book / Saylor Academy. 2012. URL: https://saylordotorg.github.io/text_the-sustainable-business-case-book/s16-01-introduction-to-socially-respo.html.
15. Report on US Sustainable, Responsible and Impact Investing Trends 2014 [Electronic resource] // US SIF foundation. 22 p. URL: http://www.ussif.org/files/publications/sif_trends_14.f.es.pdf.
16. Report on Sustainable and Responsible Investing Trends in the United States – 2012. Social Investment Forum Foundation. URL: http://www.ussif.org/files/Publications/12_Trends_Exec_Summary.pdf.

References:

1. Baiura, D. O. (2011). Social investment as the highest level of corporate social responsibility. *Teoretychni ta prykladni pytannia ekonomiky*, 24, 212-218 [in Ukrainian].
2. Herasymov, H. V. (2010). Social investment of enterprises: problems and prospects of development in Ukraine. *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu*, 2(6), 130-133 [in Ukrainian].
3. Hrishnova, O. A., Mischuk, H. Yu. & Olijnyk, O. O. (2014). *Sotsial'na vidpovidal'nist' u trudovykh vidnosynakh: teoriia, praktyka, rehulivannia ryzykiv* [Social responsibility in labor relations: theory, practice, risk management], NUVHP, Rivne [in Ukrainian].
4. Diakiv's'kyj, D. A. (2016). Socially responsible investments as a promising direction of investment activity: essence and trends. *Naukovi zapysky NaUKMA, Ekonomichni nauky*, 185, 62-68 [in Ukrainian].
5. Copenhagen Declaration on Social Development. Adopted by the World Summit for Social Development, Copenhagen, 6-12 March 1995. Retrieved from http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/copdecl.shtml [in Russ.].
6. Novikova, R. I., Amosha, V. P. and Antoniuk, V. P. (2008). *Liuds'kyj potentsial: mekhanizm zberezhennia ta rozvytku* [Human potential: a mechanism for preservation and development], NAN Ukrainy, In-t ekonomiky promyslovosti, Donetsk [in Ukrainian].
7. Lazarenko, L. V. (2013). Corporate Social Responsibility as an Innovative Business Strategy. *Visnyk Skhidnoevropejs'koho universytetu ekonomiky i menedzhmentu, Ekonomika i menedzhment*, 1, 89-96 [in Ukrainian].
8. Moroz, O. V. & Karachyna, N. P. (2012). Financial criterion for forming models of economic behavior of enterprises. *Finansy Ukrainy*, 6, 104-113 [in Ukrainian].
9. Orlova, N. V. (2015). Conceptual bases of social responsibility of business. *Rynkova ekonomika: suchasna teoriia i praktyka upravlinnia*, 3 (31), 145-168 [in Russ.].
10. Prytuliak, N. M. (2018). Social investment as a form of corporate responsibility implementation. *Finansy Ukrainy*, 8, 63-74 [in Ukrainian].
11. The results of the first stage of the study "Business, Managed by Values" conducted by the Lviv Business School at UCU. Retrieved from http://svb.org.ua/sites/default/files/values_research_results.pdf [in Ukrainian].
12. Sardak, S. E. & Haslenko, K. S. Internal Corporate Social Responsibility: theory and practical aspects. *Ekonomika ta suspil'stvo*. Retrieved from <http://www.economyandsociety.in.ua/journal-12/19-stati-12/1333-sardak-s-e-gaslenko-k-s> [in Ukrainian].
13. Turylo, A. M. & Sviatenko, S. V. (2010). Theoretical and methodological foundations of financial and economic development of the enterprise. *Finansy Ukrainy*, 2, 120-126 [in Ukrainian].
14. Introduction to Socially Responsible Investing (SRI) (2012), *The Sustainable Business Case Book*, Saylor Academy. Retrieved from https://saylordotorg.github.io/text_the-sustainable-business-case-book/s16-01-introduction-to-socially-respo.html
15. Report on US Sustainable, Responsible and Impact Investing Trends 2014. Retrieved from http://www.ussif.org/files/publications/sif_trends_14.f.es.pdf.
16. Report on Sustainable and Responsible Investing Trends in the United States – 2012. Retrieved from http://www.ussif.org/files/Publications/12_Trends_Exec_Summary.pdf.

